

UČNI NAČRTI IN PROGRAMI ZA ŠTUDIJ ETNOLOGIJE NA FILOZOFSKI FAKULTETI V LJUBLJANI OD ŠTUDIJSKEGA LETA 1940/41 DO 1979/80.

Sestavek je nastal na podlagi seznamov predavanj od štud. leta 1940/41, učnih načrtov in programov, ki so ohranjeni na etnologiji od 1960. leta dalje in poročil filozofske fakultete od 1962/63 dalje. Predhodno je o študiju etnologije na ljubljanski univerzi obsežneje pisal Vilko Novak (V: Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani).

Razmerje med pedagoškim in raziskovalnim delom ni podrobneje obravnavano, vendar sliko o tem do neke mere dajejo naslednji sestavki: Program znanstveno raziskovalnega dela Filozofske fakultete v Ljubljani, PZE za etnologijo (Ljubljana 1977), Slavko Kremenšek, Smernice etnološkega raziskovalnega dela (Glasnik SED 17/1977, št. 4), Isti, Družbeni temelji razvoja slovenske etnološke misli, (Pogledi na etnologijo Ljubljana 1978), Zmago Šmitek, Možnosti in naloge slovenske etnologije na področju raziskovanja evropskih in neevropskih kultur (Etnologija in sodobna slovenska družba, Brežice 1978).

Pedagoško delo je prikazano predvsem v predmetnikih, učnih programih in študijskih obveznostih, kar daje pregled nad znanjem, s katerim je odhajal v preteklosti diplomirani etnolog s fakultete. Dopolnilo temu je bibliografija študentskih nalog (Glasnik SED). Na koncu je podan predlog, kako naj bi bil organiziran študij v prihodnje.

Etnologija se je začela predavati na filozofski fakulteti v štud. leta 1940/41. Napovedano je bilo predavanje Začetki Slovanov in slovanskih narodov 4 ure in seminarne vaje 2 uri.¹ Prvi učitelj je bil redni profesor dr. Niko Županič, dotedanji ravnatelj Etnografskega muzeja in urednik Etnologa.² Študij etnologije je bil mogoč kot A in B predmet v povezavi z geografijo in zgodovino.³

Začeto delo, ki je z univerzitetnim študijem napovedovalo novo obdobje v stroki, je prekinila vojna. V štud. letih 1941/42, 1942/43 in zim. sem. 1943/44 so bila sicer napovedana predavanja, vendar je vprašanje ali so tudi potekala in kakšna je bila njihova vsebina.⁴

Po osvoboditvi so se predavanja ponovno začela v zim. sem. 1945/46. Napovedan je bil Kurz etnologije in etnografije I – II, Primorsko in Primorci I – II in seminarne vaje, skupaj šest ur tedensko.

Dotedanji dvopredmetnost študija so v povojnih letih postopoma ukinjali. Najprej je bila leta 1947 enopredmetnost samo poudarjena, dokler niso z reformo 1949. leta uvedli enopredmetne skupine.⁵ Glavnino etnološkega študija so predstavljali drugi predmeti: osnove družbenih ved, prehistorična in slovanska arheologija, obča zgodovina, zgodovina narodov Jugoslavije, antropogeografija, materni sodobni in knjižni jezik z dialektiko, pedagogika, predvojaška vzgoja, specialna predavanja in fakultativno tuj jezik in živi neslovanski balkanski jezik. Etnološki predmeti so bili trije: obča etnologija z osnovami antropologije, posebna etnologija, ki je obravnavala južne Slovane, balkanske, evropske in neevropske narode ter etnološka muzeologija in zaščita.

Tudi po številu ur so prevladovali neetnološki predmeti. Za etnologijo je bilo predpisano štiri ure predavanj in dve uri vaj skozi vsa štiri leta, za etnološko muzeologijo in zaščito tri ure predavanj v četrtem letniku.

Študijske obveznosti so bile naslednje: po drugem semestru: 2 kolokvija in 2 izpita, po tretjem semestru: kolokvij in 2 izpita, po četrtem semestru: kolokvij in 5 izpitov, po šestem semestru: 5 izpitov, po sedmem semestru: izpit, po osemem semestru: kolokvij, izpit in diplomski izpit.

Kakšni so bili učni programi, ni podatkov, pač pa nekaj o tem izvemo iz naslovov predavanj. Predavanja iz obče etnologije so obravnavala naslednje: metodika etnologije, nekoliko važnih vprašanj iz splošnega narodoznanstva in narodopisja, elementi ljudske kulture, novejša naziranja o postanku rodbine in plemena, folklor in umetnost, tehnološka etnologija, etnološke metode, ergologija in psihologija, uvod v etnologijo, splošna etnologija, etnološka geografija, družina, družba, religija, magija, etnološke teorije in metode o postanku rodbine, plemena, države, oris fizetnologije. Posamezna predavanja so trajala od enega do treh semestrov.

V predavanjih iz regionalne etnologije je bilo največ časa namenjenega Slovencem, kjer je bila obravnavana: materialna kultura, ljudska noša, narodna noša, duševna kultura, folklor, šege in običaji, tradicionalno slovstvo, pravni običaji in pravne starine, miselnost kmeta. Predavanja so trajala od enega do pet semestrov.

Drugi jugoslovanski narodi so bili zajeti le v občasnih predavanjih z naslednjimi temami: etnografija Hrvatov, Srbi Plinija in Ptolomeja, tradicionalno slovstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Občasno in le delno so bili zajeti v predavanjih tudi drugi narodi in ljudstva: začetki Slovanov in slovanskih narodov ter etnografija Afrike. Kurzi predavanj so trajali od enega do treh semestrov.

Etnološka predavanja in vaje je na etnologiji vodil do štud. leta 1956/57 redni profesor dr. Niko Županič. Etnologija je imela od leta 1948 še asistenta dr. Vilka Novaka, ki je bil izvoljen za docenta leta 1951, a je bil na to mesto imenovan šele leta 1955.

Vilko Novak je bil od letnega sem. štud. leta 1950/51 honorarni predavatelj za etnologijo na geografiji, ki je bila v sklopu matematično prirodoslovne fakultete, pozneje oddelka. Etnologijo so poslušali študentje drugega letnika do štud. leta 1959/60. Predavanja so dajala pregled obče etnologije in etnografije južnih Slovanov (dve uri predavanj, ura vaj). Na etnologiji je začel predavati v štud. letu 1955/56 in po upokojitvi Nika Županiča je bil v štud. letu 1957/58 zopet edini učitelj na oddelku.

Kje so vzroki za tako stanje na etnologiji? Poleg slabosti znotraj stroke⁶ gotovo tudi v neustrezni kadrovske politiki fakultete, ki nase nikoli ni gledala kot na celoto, ampak je bilo njeno delo in načrtovanje samo seštevek ambicij, zmoglosti in položaja posameznih strok.

Z reformo študija 1958. leta so bile ukinjene enopredmetne skupine in uvedene dvopredmetne. Večje ali manjše spremembe učnih načrtov pa so pozneje sledile še vsakih nekaj let. Vendar nobena sprememba do zdaj še ni mogla zadovoljivo rešiti vsebine in trajanja A in B predmeta. Zato se vedno bolj kaže tendenca po ponovnem uvajanju samostojnih skupin, kar so nekatere skupine že storile.

Po uvedbi dvopredmetnega študija se je z reformo univerze začela uveljavljati v štud. letu 1961/62 stopenjska oblika študija.⁷ Po novem učnem načrtu je trajal študij etnologije na prvi in na drugi stopnji po štiri semestre. Za vpis na drugo stopnjo se je zahteval diplomski izpit prve stopnje, ki je bil pismen in usten.

Etnologija se je povezovala na prvi stopnji z zgodovino, umetnostno zgodovino in geografijo, na drugi stopnji pa poleg teh treh še z arheologijo.

Že na začetku reforme se je postavilo vprašanje o smotrnosti uvedbe stopenjskega študija. Izkušnje so nato pokazale, da je bil stopenjski študij primeren predvsem za tiste predmete, ki so usposabljali učitelje za razredni pouk, za etnologijo pa taka delitev ni bila primerna. O novem programu študija je tedaj razpravljala slovenska podružnica Etnološkega društva Jugoslavije, ki je ugotovila, da etnološka stroka ne potrebuje diplomantov prve stopnje.⁸

Drugo vprašanje je bilo, kaj naj da študentu prva stopnja in kaj druga. Če naj bi prva stopnja zajela pregledno vso snov, bi se bilo na drugi stopnji težko izogniti ponavljanju pri poglobljanju posameznih poglavij. Poudarjeno je bilo, naj „fakulteta uči predvsem teorijo, na drugi in tudi na prvi stopnji“ in od študentov naj bi zahtevala toliko dejstev in posplošitev, „kolikor jih je potrebno za oblikovanje stroki ustreznega mišljenja“.⁹ Ena od praktičnih rešitev problema je bila ta, da se je poleg predavanj obravnavala snov problemsko na seminarjih. S tem se je lahko povečala aktivnost študentov, njihovo kritično in samostojno mišljenje.

Kljub takim delnim rešitvam, je obveljalo tudi mnenje, naj bi program potekal nedeljeno vsa štiri leta za tiste predmete, kjer uvedba stopenjskega študija ne bi bila ustrezna. Študentje pod B naj bi tematiko, ki ni bila predavana, dopolnili z literaturo.¹⁰

Namen študija etnologije, ki je bil naveden v učnem programu za prvo stopnjo 1962. leta, je bil „usposobiti samostojne raziskovalce ljudske kulture v inštitutih in muzejih“. Slovenska podružnica EDJ se je zavzemala za dopolnjeno formulacijo: „usposobiti samostojne raziskovalce ljudske kulture v inštitutih, pedagoge in muzeologe“.

Na etnologiji sta od 1955. leta tekla sistematična kurza obče etnologije in etnologije južnih Slovanov, od leta 1960 pa še kurz etnologije Evrope. Učni načrt je 1962. leta obsegal na prvi stopnji naslednje predmete: občo, narodno in evropsko etnologijo, antropologijo in proseminarske vaje. Na drugi stopnji je obsegal narodno etnologijo z vajami, neevropsko etnologijo in etnološko muzeologijo.

Predavanja iz obče etnologije za prvi letnik so vsebovala pregled razvoja etnologije s smermi, metodami in predstavniki ter sistematiko po temah: lov, ribolov, nabiralništvo, poljedelstvo, živinoreja, prehrana, obrti, orožje, bivališča, promet, noša, življenjske šege, družinsko sorodstvene zveze, namenske zveze, pravo, verovanje, umetnost, znanje.

Narodna etnologija se je predavala vseh osem semestrov dve uri tedensko. Zajemala so pregled razvoja jugoslovanske etnologije in sistematiko. Podrobneje so bila predstavljena poglavja: nabiralništvo, lov, ribolov, poljedelstvo, živinoreja, ljudske obrti, prehrana, promet, bivališča, noša, življenjske, letne in delovne šege, pravno življenje, ljudsko verovanje, ljudsko pesništvo, pripovedništvo, likovna umetnost, glasba, medicina in ljudsko znanje. Predavanja iz evropske etnologije so bila predpisana dve uri tedensko za drugi letnik. Obsegala so pregled ljudske kulture slovanskih (razen jugoslovanskih), romanskih, germanskih, ugrofinskih in drugih narodov Evrope.

Neevropska etnologija, ki je bila za študente pod A dve uri tedensko v tretjem in četrtem letniku, je obsegala pregled Avstralije, Oceanije, Amerike, Afrike in Azije.

Antropologija je bila v prvem letniku dve uri tedensko. Obsegala je pregled razvoja primatov do prednikov sapiensa in osnove osteologije. Člani slovenske podružnice EDJ so bili mnenja, da takšen program antropologije za študij etnologije ni primeren in naj bi antropologija pri naslednji spremembi učnega načrta odpadla.

Proseminarske vaje, ki so bile v prvih letnikih dve uri tedensko, so imele namen seznanjati študente s strokovno literaturo, branje in analizo tekstov, uvajanje v pisanje in branje referatov ter razpravljanje. Uvajanju v strokovno in raziskovalno delo so bile namenjene še seminarske vaje 2 uri tedensko v tretjem in četrtem letniku, terenske vaje in počitniške prakse. K temu so člani slovenske podružnice EDJ dodali še muzejsko prakso.

Študijske obveznosti so bile naslednje: na prvi stopnji je bil po 2. semestru izpit iz obče etnologije in osnov narodne etnologije, referat in mesec dni prakse; za vpis na drugo stopnjo se je zahteval diplomski izpit prve stopnje, ki je bil pismen in usten. Na drugi stopnji so morali študentje pod B izdelati še seminarsko nalogo. Študentje pod A so bili dolžni do diplome izdelati še referat in diplomsko nalogo ter opraviti dva meseca prakse. A diplomski izpit je bil pismen in usten.

Do leta 1960 je vse delo na oddelku vodil en sam učitelj, dr. Vilko Novak, ki je predaval občo, narodno in evropsko etnologijo, vodil seminarske in terenske vaje, prakse in ekskurzije. Leta 1960 je dobil oddelek asistenta Slavka Kremenška, ki je vodil proseminarske vaje do konca štud. leta 1966/67, vaje iz neevropske etnologije v štud. letu 1965/66 in predavanja iz etnologije za sociologe v štud. letu 1963/64. Neevropsko etnologijo je občasno predaval dr. Milovan Gavazzi (v štud. letih 1965/66 in 1966/67). Antropologijo je predavala skupaj za etnologue in arheologe dr. Zlata Dolinar – Osole iz Biotehniške fakultete. Stanje se je zboljšalo v štud. letu 1967/68, ko je prevzel katedro za občo in neevropsko etnologijo dr. Slavko Kremenšek.

V štud. letu 1964/65 so potekale priprave novega študijskega programa. Postopoma so se ukinjale diplome prve stopnje na predmetih, kjer je trajal študij štiri leta. Na etnologiji so bile spremembe naslednje: v štud. letu 1966/67 je bil za študente etnologije pod A uveden študij enega od zahodnih ali vzhodnih slovanskih jezikov po 2 uri tedensko vseh osem semestrov, nemščina 2 uri tedensko osem semestrov za študente pod A, šest semestrov za študente pod B, ukinjena je bila antropologija.

V študijskem načrtu 1971. leta je bila etnologija označena kot zgodovinska znanost, ki se „posveča tistemu delu zgodovinskega razvoja, ki ga označujemo kot ljudski način življenja in ljudska kultura“. Študij etnologije je bil namenjen „usposabljanju raziskovalcev in posredovalcev znanja o življenju in kulturi temeljnih družbenih plasti posameznih etničnih skupin.“¹¹ Temelj študija je ostala še vedno narodna etnologija, več pozornosti pa je bilo namenjeno še metodološkim in metodičnim vprašanjem. Jeziki so ostali zaradi boljšega spremljanja tuje literature.

Učni načrt iz leta 1971 je za etnologijo obsegal naslednje predmete: študij pod A: obča, narodna, evropska in neevropska etnologija, seminarske vaje, etnološka muzeologija, slovenski in nemški jezik. Študij pod B:

obča, narodna, evropska in neevropska etnologija, seminarske vaje in nemški jezik.

Študijske obveznosti so bile naslednje: študij pod A po prvem semestru kolokvij, po drugem semestru 2 kolokvija in izpit, po četrtem semestru štirje izpiti, po šestem semestru 2 kolokvija in do diplome 6 izpitov. Študij pod B po prvem semestru kolokvij, po drugem semestru kolokvij in izpit, po četrtem semestru štirje izpiti in B diplomski izpit, po šestem semestru dva izpita. Poleg tega je bil za drugi letnik predpisan referat, za tretji seminarska in za četrty diplomski naloga. Nadalje so bile predpisane tri petnajstdnevne prakse na terenu, dve enotedenski praksi v muzeju v 3. in 4. letniku in 10 dni ekskurzij. Diplomski izpit je bil pismen in usten.

Učni programi: predavanja iz obče etnologije so obsegala obravnavo pojmov etnos in kultura, razmerje etnologije in etnografije do folkloristike, kulturne in socialne antropologije ter kulturne zgodovine. Sledil je pregled razvoja etnološke stroke, posebno njenih metodoloških usmeritev in obravnava stanja v sodobni etnologiji s teoretičnimi izhodišči za delo v prihodnje. Nadalje so bile obravnavane oblike etnoloških klasifikacij in etnološka sistematika po poglavitnih sestavinah: gospodarstvo, prehrana, noša, bivališča, sorodstvene in namenske zveze, socialna diferenciacija, pravne norme, šege, ljudsko znanje in mišljenje, verska zavest, umetnost.

Narodna etnologija je bila razširjena z uvodom v regionalno etnologijo. Poudarek je bil na slovenski problematiki, ki je bila dopolnjena s primerjalnim gradivom narodov Jugoslavije in splošno evropsko in neevropsko etnologijo. V sistematiko so bila dodana nekatera poglavja: čebelarstvo, vinogradništvo, ljudska trgovina, zadruge, bratstvo, starostne skupnosti, igre, gledališče, jezik, čtivo.

Pri evropski etnologiji je bil dodan podroben pregled Indoevropcev z obravnavo njihove prvotne domovine, skupin in kulture ter obravnava predindoevropskih kultur v Evropi.

Neevropska etnologija se je obravnavala po kontinentih: Afrika, Amerika, Azija, Avstralija in Oceanija. Podan je bil pregled etnogeneze, poglavitne značilnosti v življenju in kulturi na posameznih območjih.

V štud. letu 1970/71 se je začel predavati še predmet muzeologija in konservatorstvo skupaj za etnologe, arheologe in umetnostne zgodovinarje. Ob izdelavi novega študijskega programa filozofske fakultete, ki je bil poslan v javno razpravo 1977. leta, se je ponovno postavilo vprašanje A in B študija.¹² Etnologija je v svojem učnem načrtu predlagala za B predmet štiri semestre študija, vendar je obveljalo za nefilološke skupine obiskovanje seminarskih vaj in izdelava seminarske naloge še v 5. in 6. semestru. To ni bistveno pripomoglo k skrajšanju študija in večjemu poglobljanju pri A predmetu, ker je v praksi obveljalo, da se opravlja B diplomski izpit med tretjim letnikom.

Novosti v predmetniku so bile za A predmet v štud. letu 1977/78 naslednje: študij jezika je bil skrajšan na dve leti in sicer po izbiri nemški, italijanski ali madžarski jezik v prvih dveh letnikih po 4 ure, vzhodni ali zahodni slovanski jezik v tretjem in četrtem letniku po dve uri. V tretjem letniku sta bila dodana dva izbirna predmeta po dve uri tedensko. Predvideni so bili arhivistika, politična ekonomija, slovenska dialektologija in statistika, vendar sta bila pri realizaciji v štud. letu 1979/80 uvedena dva druga obvezna predmeta: etnologija in arhitektura ter

slovensko ustno slovstvo. Od štud. leta 1978/79 dalje so tekla za vse štiri letnike še predavanja etnologija in zgodovina.

Nekatere druge spremembe, ki so se deloma že pred tem izvajale so bile naslednje: ukinjen je bil pismen diplomski izpit in praksa za študente pod B, uveden je bil zagovor A diplomske naloge, za študij pod A je bilo predpisano 40 dni prakse, od tega 20 dni na terenu, 10 v muzeju in 10 dni v spomeniškem varstvu.

V letih od 1970 do 1975 se je oddelek kadrovske okrepil: 1970 je bila izvoljena za asistentko Duša Krnel, 1971 je bila nastavljena bibliotekarka Mojca Ravnik, 1973 je bil nastavljen stažist Zmago Šmitek, ki je bil 1974. izvoljen za asistenta, 1975. leta je bil nastavljen stažist Janez Bogataj, ki je bil izvoljen za asistenta 1977. leta, 1979. leta je bila izvoljena Mojca Ravnik za strokovno sodelavko.

S štud. letom 1975/76 je odšel v pokoj dolgoletni profesor dr. Vilko Novak, ki je honorarno predaval narodno etnologijo še v letih 1976/77 in 1977/78. Zaradi neustrezne kadrovske politike v preteklosti je bil na etnologiji zopet en sam učitelj dr. Slavko Kremenšek.

Številne obveznosti pri izvajanju učnega programa so prevzeli asistenti, ki so v tem času opravljali še veliko organizacijskega dela, ker se je razširila raziskovalna dejavnost in stroka na novo organizirala v okviru društva. Vse to je dokaj oviralo njihov lastni hitrejši strokovni razvoj in doseganje ustreznih akademskih naslovov.

Asistentje so razen proseminarskih vaj, ki so jih vodili od 1971. leta, vodili še od 1975/76 seminarske vaje z mentorstvom pri proseminarskih, seminarskih in diplomskih nalogah, vaje iz etnologije Slovencev v štud. letih 1978/79 – 1979/80 in vaje iz etnologije Evrope v štud. letih 1977/78 – 1978/79, kar je praktično pomenilo pripravljati predavanja. Izpeljavo programa iz etnologije Evrope je v štud. letu 1979/80 prevzel profesor dr. Slavko Kremenšek, ki je sodeloval pri izpeljavi tega programa še v štud. letu 1977/78.

Vse te objektivne in subjektivne težave pa niso ovirale rasti kvalitete študija. Razširitev predmeta etnologije in novi metodološki koncepti so se uvajali pri delu s študenti, kar se je, med drugim, odražalo v dvigu kvalitete nalog in razprav pri vajah. Pri seminarskih vajah so se izbirale najboljše naloge za objavo in prvih trinajst nalog je bilo objavljenih v samostojni številki Problemov (197, 4/1980). Sistematično so se začele pisati in objavljati ocene diplomskih nalog v Glasniku SED. Tri študentke so dobile za diplomske naloge Prešernovo nagrado za študente. V razširjeno raziskovalno dejavnost se je vključevalo večje število študentov, najprej v sondažno raziskavo Galjevice, nato v raziskovalni nalogi Vitanje in Način življenja med NOB na Cerkljanskem. Študentje in diplomanti so sodelovali v večjem številu na dveh etnoloških posvetovanjih: 1974. leta na posvetovanju EDJ v Kruševcu na temo Etnološko raziskovanje mestnih in obmestnih naselij in 1979. leta na posvetovanju SED v Novi Gorici na temo Način življenja Slovencev 20. stoletja.

Poleg vključevanja v raziskovalno delo na fakulteti, so se študentje seznanjali s strokovnim in raziskovalnim delom tudi v okviru praks, ki so bile od leta 1974 bolj sistematično organizirane v povezovanju z različnimi ustanovami, kjer delujejo etnologi.

Stalna oblika seznanjanja študentov z dogajanjem v stroki in na drugih sorodnih področjih so večerna predavanja, ki tečejo od štud. leta 1978/79 dalje.

Poleg dodiplomskega študija je bil v štud. letu 1971/72 uveden še podiplomski študij. Smer Etnologija Slovencev obsega naslednje predmete: slovenska etnologija, temelji etnološke znanstvene teorije in razvoj etnologije v Evropi. Glede na zanimanje in usmeritev kandidatov so dodani še predmeti, ki se vežejo na magistrsko temo.

Po pregledu, kako je potekal študij etnologije do zdaj, se postavlja vprašanje, kako organizirati študij v prihodnje. Najustreznejše bi bilo organizirati samostojno skupino tako, da bi poleg etnoloških predmetov vsakdo vpisoval še določeno število predmetov, ki se predavajo na filozofski fakulteti ali na drugih fakultetah. Predmeti bi se delili v tri skupine: etnološki, izbirni in skupni, ki so predpisani za celo fakulteto.

K sedanjim etnološkimi predmetom, ki jih sestavljajo obča etnologija, etnologija Slovencev, etnološko preučevanje slovenskega izseljenstva, etnologija narodov in narodnosti Jugoslavije, ljudstva sveta, bi bilo potrebno dodati še nekatere predmete glede na raziskave, ki bi takrat tekle. Razvijati bi bilo potrebno statistiko, demografijo in računalništvo za etnologe, etnologijo družbenih skupin, etnološko muzeologijo, etnološko varstvo spomenikov, turistično etnologijo ipd. Pedagoško delo bi moralo biti še v večji meri kot sedaj povezano z raziskovalnim delom, bolj usmerjeno k razvijanju metodologije in manj k dajanju samih pregledov. Vzporedno s tem bi bilo potrebno razvijati dober dokumentacijski sistem, z vsemi potrebnimi podatki o literaturi in virih, ki so potrebni za raziskovalno delo.

V drugo skupino izbirnih predmetov bi sodili poleg dosedanjih dveh, etnologije in arhitekture ter slovenskega ustnega slovtva, še pregled jugoslovanske zgodovine, socialna psihologija, posamezne sociologije npr. kulture, religije, lokalnih skupnosti, družine, etnomuzikologija, arhivistika, jeziki ipd. Predmeti bi se izbirali glede na raziskovalne potrebe in glede na aktualnost tem, ki jih obravnavajo.

K tretji skupini predmetov, ki so predpisani za vso fakulteto, bi bilo potrebno dodati še slovenski knjižni jezik z osnovami pisanja strokovnih tekstov.

Tako sestavljen učni načrt bi bil bolj interdisciplinaren, kot je sedanje povezovanje z različnimi A in B skupinami, ker bi omogočal študentom širše znanje z različnih področij, ki so zastopana na filozofski fakulteti. Omogočiti pa bi bilo potrebno še vpisovanje predmetov na drugih fakultetah.

Obenem pa bi predavanja in vaje iz etnologije lahko vpisovali tudi študentje drugih predmetov in fakultet, podobno kot so že tekla predavanja za geografe, arheologe in sociologe.

Tako organiziran študij etnologije bi dajal boljše etnološko znanje, omogočal bi večje vključevanje v raziskovalno delo in razširil bi pogled na druga področja. Diplomants takim znanjem bi se tudi lažje zaposloval na različnih področjih.

- 4 Sezname predavanj za štud. leta 1941/42, 1942/43, 1943/44
- 5 (Bogo Grafenauer) Filozofska fakulteta. Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, Ljubljana 1969, 195 – 198
- 6 Prim: Slavko Kremenšek. Družbeni temelji razvoja slovenske etnološke misli. Pogledi na etnologijo, Ljubljana 1978, 9 – 65
- 7 Študijski načrt 1960, Učni program za etnologijo na prvi stopnji, maj 1962, na drugi stopnji, marec 1963
- 8 Dopis Podružnice EDJ za Slovenijo 19. 12. 1962
- 9 Poročilo o delu Filozofske fakultete v Ljubljani v štud. letu 1962/63, str. 7
- 10 Poročilo o delu Filozofske fakultete v Ljubljani v štud. letu 1963/64, str. 7
- 11 Program za študij etnologije, Ljubljana 1971
- 12 Študijski program Filozofske fakultete v Ljubljani, 1977

DUŠA KRNEL-UMEK

OBČA ETNOLOGIJA IN METODOLOGIJA

Današnja delitev PZE za etnologijo na katedro za regionalno etnologijo in katedro za splošno etnologijo in metodologijo ima svoj izvir še v predvojnem razdobju, v tedaj veljavnem razlikovanju med etnologijo in etnografijo. Pomeni pa tudi pred nedavnim izvedeno korekcijo, s katero je bila tako imenovana neevropska etnologija uvrščena med druge regionalne etnologije. S tem je bila odpravljena sled razlikovanja na primer na nemška strokovna okvira t. i. Völkerkunde in Volkskunde.

Predmet obča etnologija je v svoji genezi tudi v našem študijskem sistemu povezan z nemško Allgemeine Völkerkunde, torej tudi z omenjenim razlikovanjem med etnologijo in etnografijo. Obča etnologija bi bila tako po svojem izviru in deloma tudi še v skladu z današnjo rabo v nemškem kulturnem prostoru ali tudi zunaj njega pridržana strokovni obravnavi v razvoju zaostalih etničnih skupin in njihovih kultur. Ker pa je delitev različnih stopenj v razvoju na različne vede, vsaj kar se etnološke problematike tiče, iz več razlogov nevzdržna, je treba seveda tudi predmet obča etnologija oblikovati na novo. Poskus v tej smeri predstavlja na primer leta 1973 objavljeni učbenik Obča etnologija, ki pa nas seveda vse manj zadovoljuje.

Med temeljne naloge v nadaljnji izgradnji predmeta sodi odstranjanje vsakršnih ostankov razlikovanja med etnologijo in etnografijo, med Völkerkunde in Volkskunde in kar je še takih delitev. To bi moralo priti do izraza tako v poglavjih o etnološki sistematiki kot o zgodovini vede. V obstoječem učbeniku omenjena naloga ni opravljena v zadovoljivi meri; to velja posebej za zgodovino stroke. Komparativno zasnovani prikaz razvoja etnologije v obeh njenih razvojnih tokovih in s posebnim ozirom na domačo problematiko sodi tako med nedolžljive naloge.

Izhodiščnega značaja za nadaljnji razvoj slovenske etnologije je nedvomno zadovoljiva opredelitev predmeta. Spričo poudarjanja, da sta predmet našega strokovnega zanimanja tako imenovani način življenja in tako imenovana ljudska kultura, je razumljivo, da bo treba to

Opombe

- 1 Seznam predavanj 1940/41
- 2 Etnolog 13/1940 je bil označen kot Glasnik Etnografskega društva, Etnografskega muzeja in Etnološkega seminarja na univerzi v Ljubljani
- 3 (Vilko Novak) Etnologija. Petdeset let slovenske Univerze v Ljubljani, Ljubljana 1969, 228 – 231